

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsqve ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Sectio 1. An sit pars necessaria huius sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

fatisfactionis, non respōdet nostris operibus aliqua remissio temporalis pœnæ. Confirmatur: quia hæc ratione nō merecur homo de condigno bona temporalia, nisi quatenus necessaria sunt, & aliter obtineri non possunt. Vade si homo indiget re temporalis, quam emere, v.g. potest, non est cur per sua merita velit extraordinarie illam à Deo obtinere: sic ergo, cum possit homo hanc pœnam proprio, & statuto precio redimere, non est cur alia via de condigno illam mereatur, nec censeri debet facere quod in se est ad hanc remissionem obtinendam, donec proportionalem pœnam soluat. Deniq̃ confirmatur: quia alias per secundam contritionem, vel vñ actum charitatis posset homo, licet nō per modum satisfactionis: saltem per modum meriti, obtinere remissionem totius pœnæ temporalis: quia si merēdo augmentum gloriæ, meretur ablationem impedimenti, solum quia videtur quid inferius, eadem ratione mereatur ablationem totius impedimenti: nam totum illud est etiam inferioris rationis.

Supereft ergo, vt dicamus ex opere proprio ipsius operantis non esse aliam viam certam, & ordinariam ad consequendam remissionem pœnæ, præter condignam satisfactionem. Quod satis quidem cōsonum est, tum diuinæ iustitiæ vindictiæ, vt sicut commutatiua postulat meritum, ita vindictiua satisfactionem exigat, nec vna cum altera confundatur: tum etiam diuinæ prouidentie ordinantis satisfactionem hanc ad animæ curationem, vt saltem timore pœnæ homines à peccando abstineant, quod remedium valde redderetur inefficax, si aliis remedijs posset homines facile sine condigno labore, & dolore, talis pœnæ remissionē obtinere. Et per hæc rationibus dubitandi in principio positi satisfactū est. Accedit ad hæc, quod ex opere operato multis aliis modis fit remissio huius pœnæ, præsertim per sacrificium missæ, & aliqua sacramenta, & ideo necesse non est alios modos remissionis ex opere operantis multiplicare. Supererat hic dicendum de satisfactione vnus pro alio, sed hoc dicitur commodius infra, de suffragijs disputando.

DISPUTATIO XXXVIII.

De tertia parte materiali huius sacramenti, quæ est sacramentalis satisfactio.

Expediimus præcedenti disputatione quæ ad satisfactionem pertinent, vt potest esse actus, vel effectus virtutis Pœnitentiæ: nunc breuiter de illa dicendum est, vt est pars sacramenti, & habet sacramentalem effectum. Quæ disputatione in duas distingui posset, vt altera veluti speculatiua doctrinam, quæ ad esse ipsius sacramenti pertinet; altera moralem, quæ pertinet ad præcepta, contineret: tamen, quia materia breuis est, & hæc duo valde sunt inter se connexa, illa breuiter in hac disputatione complectemur.

SECTIO I.

Vtrum satisfactio sit pars necessaria huius sacramenti.

Primum omnium certum est, posse confessorem imponere pœnitenti pœnitentiam aliquam in satisfactionem pro peccatis. Hoc coasistat ex perpetuo vsu Ecclesiæ, qui ex Patribus, & Concilio colligitur, vt ex Leone Papa epistol. 89. capite secundo Augustin. de Vera, & falsa pœnit. capite decimo & decimoquinto, Cypriano libro primo epistola tertia & ex aliis, quos præcedenti disputatione retuli,

Poss. confessorem imponere pœnitentiam in satisfactionem. Leo Pap. August. Cypri.

Et ex Conc. Cautilon. i. c. 8. Cautilonenf. 2. c. 45. Maguntino i. cap. 32. & ex cap. Deus, & c. Dispositionem, quæ in Pœnit. d. i. cum aliis, quæ ibi, & d. 50. Gratianus congerit; & ex cap. Omnis virtus, quæ de Pœnit. & remiss. Et alia refert Burehard. hb. sui decreti & sequentibus, & Marianus, Victor. proprio opere de hæc, vbi late explicat antiquam historiam de publicis, & solemnibus pœnitentis: quanquam enim non constet, omnes illas sacramentales fuisse, certum autem est ex vsu huius sacramenti mansisse. Deniq̃ in Cōc. Florentino, & Tridentino hoc expressius, quam in ceteris definitur. Ratio vero duplex ex supra dictis colligitur. Prima est: quia hoc sacramentum fertur per modum iudicij, in quo non semper tota pœna gratis remittitur, & ideo ad iudicem illius spectat, equitate seruata, iudicium ferre, delictum vindicare, & pœnam imponere. Et in hunc modum exponit Tridentinum verbum Christi, *Quodcumque ligaueris, & illud, Quæ res, meritis, retenta sunt, vt latius in sequenti videbimus. Secunda ratio est, quia hoc sacramentum est medicina: nam in eo non solum vindicta, sed præcipue correctio pœnitentis intenditur, & ideo imponi debet satisfactio, quæ sit pœnitentia medicinalis, & accommodata ad præseruandum à similibus delictis.*

Ex hoc principio colligitur, hanc satisfactionem à sacerdote impostam, & applicatam virtute eius esse partem huius sacramenti. Ita definiunt Concil. Florent. & Trident. & consentiunt omnes Theologi: Et ratio est: quia pertinet ad perfectionem, & integritatem huius iudicij; sicut in omni iudicio, ad vindictiuaum iustitiam pertinete, punitio rei est pars illius iudicij. Et eadem ratio locum habet, si sacramentum hoc consideretur vt perfectæ medicina peccati. An vero, vt hæc satisfactio sit pars sacramenti, necessarium sit sub præcepto imponi à sacerdote, vel satis sit applicari ab illo, quanquam arbitrio pœnitentis relinquatur, in sequenti latius dicemus probabile enim est, quodcumque horum sufficere, vt Diuus Thomas docuit quodlib. 3. ar. 28. an etiam imponenda sit hæc pœnitentia ante, vel post absolutionem infra dicam.

Difficultas vero supereft: an possit hæc pars dici essentialis, vel tantum integralis: Palud. enim d. 16. q. 1. in fin. contendit esse essentialem, & quædam argumenta congerit parui momenti, & fortasse de nomine disputat. Dicendum ergo est, hanc partem esse integram, non proprie essentialem. Priorem partem docuit D. Thom. supra qu. 90. artic. 2. & 3. & Efficaciter necessario colligitur ex d. c. is, præsertim supposita posteriori parte: est enim hæc pars materialis: ergo essentialis non est, oportet saltem esse integram. Posteriorē vero partem docent fere reliqui Theologi dist. 16. Capreol. qu. 3. artic. 3. in fin. Soto. dist. 17. q. 1. artic. 3. Cano. dist. Relect. part. quinta, & alij, qui de hac materia scribunt. Et probatur, quia hoc sacramentum vere conficitur, & confert gratiam ante satisfactionem expectam (vt etiam Paludian fatetur) sed nulla res incipit esse absolute sine parte essentiali, vt ex Philosophia constat, & in successibus etiam verū est, quidquid Palud. dicat. Quod si forte dicatur, tunc saltem haberi satisfactionem in proposito, & hoc modo esse essentialem. Respondetur, primum sub quæstione esse, an hoc propositum necessarium sit, de quo infra dicam, & saltem est certum non semper esse necessarium: quia interdum potest perferri hoc sacramentum nulla satisfactioe imposta: & deinde illud propositum magis pertinet ad contritionem, quam ad satisfactionem, nisi de nomine sit quæstio. Denique ratio à priori est: quia hæc pars non ordinatur ad primarium effectum huius sacramenti, qui est culpa remissio, sed ad secundarium, qui est remissio pœnæ temporalis. Ex quo plane intelligitur, hanc partem nō esse de necessitate simpliciter huius sacramenti: an vero sit de necessitate præcepti

cepti tam ex parte poenitentis, quam confessoris in-
fra dicam.

SECTIO II.

An hæc pars habeat aliquem effectum ex opere
operato.

Primum omnium statuendum videtur, habere
hanc partem aliquem gratiæ effectum ex opere
operato: quâquam enim hoc expresse definitum non
inueniam, tamen ex modo loquendi Conciliorum,
& Theologorum, & ex principio supra posito vide-
tur satis colligi, quia si hæc satisfactio nullum effe-
ctum haberet virtute clauui, non esset maioris vir-
tutis, & efficaciat satisfactio sacramentalis, quâ non
sacramentalis, quod est absurdum; neq; etiam esset
vlla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Vnde
confirmatur: quia hæc actio aliquo modo procedit à
potestate soluendi & remittendi peccata, sacerdoti
per confessionem subiecta, & ideo ex Christi insti-
tutione applicatur merita eius, & satisfactio spe-
ciali modo per hanc partem sacramentalem. Quod
indicat Trid. sess. 14. c. 3. dicens, Confessionem, Con-
tritionem, & Satisfactionem esse partes, quatenus
ad plenam, perfectamq; remissionem peccatorum
ex diuina ordinatione requiruntur. Deniq; si hæc est
pars sacramenti, necesse est, vt significacionem ali-
quam propriam, & sacramentalem habeat, ac sacra-
mentalia signa nouæ legis sunt efficacia, id enim e-
ficiunt quod significant: ergo necesse est vt hæc pars
aliquem proprium effectum habeat ex opere opera-
to, illum scilicet, quem sacramentaliter significat.

Difficultas vero est, quis sit hic effectus. Et de duo-
bus, aut tribus potest esse questio: primo de remis-
sione poenæ temporalis: nonnulli enim Theologi
sentire videntur, hanc satisfactioem non remitte-
re poenam ex opere operato, sed tantum ex opere o-
perantis, quanquam in hoc genere maioris meriti,
& satisfactioem sit: quia fit ex præcepto sacerdotis. Ita
Soto dicit. 19. quæst. 1. art. 5. Ledesma quæst. 12. art.
3. dub. 4. indicat Adrian. quæstion. 2. de Satisfactio-
ne, in solutionibus argumentorum. Hæc tamen o-
pinio nullum habet fundamentum, quare nec pro-
babilem esse censo. Dico igitur, proprium, & maxi-
me indubitatum effectum ex opere operato huius
satisfactioem, esse remissionem alicuius poenæ tem-
poralis præter illam, quæ respondere posset ex ope-
re, seu merito operantis. Hæc est communis Theo-
logorum sententia d. 15. & 16. quos infra referam la-
tius. Idem D. Thom. quodlib. cit. Caiet. Tom. 1. O-
pusc. tract. 6. q. vlt. Cano. supra, & Sor. d. 20. q. 2. ar. 3.
videtur idem docere. Et ratio est: quia hæc pars po-
tissimum instituta est ad remissionem poenæ tem-
poralis, vt constat ex omnibus dictis in disp. præce-
denti, & Conciliis citatis: ergo per se primo institui
debit ad remittendam hanc partem ex opere operato.
Et confirmatur, quia totum hoc sacramentum est
institutum ad remissionem peccati: sed hæc pars non
ordinatur ad remissionem culpæ: ergo ad remissio-
nem poenæ: ergo aliquid poenæ remittet ex opere o-
perato. Tandem confirmatur, quia hæc pars hunc
maxime effectum significat, nam est quædam puni-
tio peccati, & commutatio poenæ vitæ: sicut in talem
poenitentiam: ergo maxime significat remissionem
illius poenæ: ergo illam efficit ex opere operato, iu-
xta illud principium, quod sacramenta nouæ legis
efficiunt, quod significant. Dices, hunc effectum cõ-
munem esse omnibus sacramentis. Respondetur,
incertum hoc esse (quanuis pie credatur) nulli autem
quasi per se & ex directa institutione sua conuenit,
sicut poenitentia, maxime ratione huius partis.

Secunda, & magis dubia difficultas est, an hæc pars
conferat ex opere operato aliquam gratiam gra-
Fr. Suarez. tom. 4.

rum facientem, multorum enim sententia est, non
conferre, quam indicat D. Tho. in 4. d. 16. q. 1. artic. 1.
questiunc. 2. ad 3. tenet ibi Palacios q. 1. Et potest hæc
opinio suaderi primo: quia hæc pars solum instituta
est ad remissionem poenæ, ad quem effectum non
est necessaria infusio gratiæ, sicut per sacrificiũ mis-
sæ remittitur poena, licet non infundatur gratia. Se-
cundo: quia per vnum sacramentum, vna gratia sa-
cramentalis datur; hæc autem in hoc sacramento
conferetur quando fit absolutio. Tertio: quia alias
sola satisfactio posset facere ex attritu contritum. Ni-
hilominus contrariam sententiam tenet aperte S.
Tho. supra q. 90. art. 2. ad 2. vbi Caiet. id notat, & se-
quitur, Soto d. 17. q. 1. ar. 2. circa finem. Et potest eti-
am probari primo: quia sacramenta nouæ legis cau-
sant gratiam: ergo, cum hæc satisfactio sit pars sacra-
menti, aliquid gratiæ conferet. Secundo potest ita
explicari: nã, si homo tempore, quo absoluitur, ex-
hibuisset omnia satisfactioem opera, & esset melius
dispositus ad sacramentum consummandum, ma-
iorem effectum gratiæ ex opere operato acciperet,
vt constat ex doctrina de Sacramentis in genere: sed
satisfactio, licet, tempore posteriori fiat, tamen mō-
raliter coniungitur cum aliis partibus, vt vnum sa-
cramentum cum illis constituat: ergo totum illud
sacramentum conferet maiorem gratiam, atque a-
deo aliquid gratiæ per satisfactioem infundetur,
quod antea datum non erat. Tertio est bona conie-
ctura: quia hæc satisfactio non solum est in vindictâ,
& remissionem poenæ, sed etiam, ac precipue in cu-
rationem, & medicinam: sed ad hunc effectum ma-
ximè necessaria est gratia: ergo. Hæc res mihi dubia
est: quia pendet ex institutione, quæ nulla sufficienti
autoritate habetur, & coniecturæ pro vtraque parte
probabiles sunt, & facile etiam solui possunt: tamen
in re incerta placet ad hæc parte favorabili, præ-
fertim cum D. Thom. auctoritas intercedat. Et mihi
saltem verum videtur, dari ex opere operato per hanc
satisfactioem sacramentalem aliquam gratiam, id
est, auxilium aliquod præseruans, seu adiuuans ad
emendanda peccata: quia, cum propter hunc finem
primario instituta hæc pars, non videtur dubium
quin illi sit data virtus adiuuans hunc finem. Et hinc
etiam sit probabile, dari aliquam gratiam gratum
facientem: quia in sacramentali effectu semper hæc
duo coniuncta sunt, vt constat ex doctrina de Sacra-
mentis in genere.

Tertio circa virumque effectum, præsertim circa
priorem dubitari potest quando conferatur, & quâ
necessaria sit ad illum satisfactio. In quo est opinio
Alensis 4. p. q. 8. membr. 2. art. 3. afferentis, statim ac
satisfactio imponitur à confessore, incipere habere
suum effectum, antequam executioni mandetur:
quia ipsamet actio sacerdotis habet aliquam effica-
ciam circa hunc effectum. Sed obseruandum est, ne
forte sit questio de nomine, supposita dispositione
poenitentis, & acceptatione, & proposito implendi
satisfactioem impositam, probabile esse & verum,
vt supra dixi, per ipsamet absolutionem sacerdotis
remitti ex opere operato non solum culpam, &
æternam poenam, sed etiam aliquid poenæ tempora-
lis. Et hoc modo certum est, ratione sacramenti su-
scepti remissus puniri hominem in purgatorio, et-
iam si moriatur antequam impositam poenitentiam
exequatur. At vero, si post datam absolutionem, ma-
net alicuius poenæ reatus, illa sine dubio nec tollitur
ne minuitur ratione satisfactioem imposita, donec
integre, & ex parte exhibeatur. Et ratio est clara: quia
sacramentum non habet effectum suum ex opere
operato, donec ipsa suscipiatur: neque pars eius
proportionem seruata. Circa hoc tamen cauenda est
alia extrema sententia Adriani. q. de clauibus 1. dub.
2. circa finem, dicentis, ita esse necessariam sacramē-
talem satisfactioem semel impositam ad tollendũ
reatum in sacramento relictum, vt in hac vita per a-

vas gratia
gratum fac
cientem.
D Tho,
Palac.

Vera sent
entia
S. Thom,
Caiet.
Sor.

Quando in
sua gratia
conferatur.
Alensis opi-
nio.

Alia opinio
Adr.

